

Bilgi Arama Süreci Tutum Ölçeği (BASTÖ)-İngilizce Versiyonu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilgi Arama Süreci Tutum Ölçeği (BASTÖ)-İngilizce Versiyonu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17616>

Özet

Bilgi Arama Süreci Tutum Ölçeği (BASTÖ), İngilizce adıyla **Attitude Scale for the Information Search Process (ASISP)**, bireylerin bilgi arama sürecine (BAS) yönelik tutumların ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle kullanıcıların bilgi arayışlarında sergiledikleri duygusal ve bilişsel eğilimleri belirlemeyi hedefler. Ölçeğin geliştirilmesi, 2019 yılında yayımlanan kapsamlı bir **güvenirlilik** ve **geçerlik** çalışması temelinde gerçekleştirilmiştir.

Ölçek, 5'li Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullanır ve bilgi hizmetleri, kütüphanecilik ve psikoloji alanlarında kullanıcı davranışlarını incelemek için tasarlanmıştır. Bu araç, bilgi okuyucuların eğitimlerinin etkinliğini değerlendirmede ve bilgi arama davranışlarındaki engelleri tespit etmede önemli bir rol oynamaktadır. Ölçeğin orijinal PDF dokümanına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: [bilgi-arama-sureci-tutum-olcegi-basto-ingilizce-versiyonu-toad.pdf](#).

Anahtar Kelimeler

Bilgi arama süreci, tutum ölçeği, ASISP, bilgi okuyucuların, psikometri, güvenirlilik, geçerlik.

Yazarlar

Nermin Çakmak, Emine Baysen

Amaç

BASTÖ-İngilizce Versiyonu'nun temel amacı, bireylerin bir araştırma veya öğrenme bağlamında bilgiye ulaşma ve bilgiyi kullanma eylemlerine karşı geliştirdikleri **tutumlar** sistematiği olarak ölçmektir. Bu tutumlar, motivasyonel faktörleri, bilgi arama sürecine (BAS) yönelik kaygı veya güveni ve sürecin farklı aşamalarına dair genel algılarını kapsar.

Ölçek, özellikle akademik ortamda öğrencilerin veya araştırmacıların karşılaştıkları zorluklar ve bilgi arama stratejilerini etkileyen duygusal tepkileri nicelleştirmeye odaklanmıştır. Elde edilen veriler, kütüphanecilik hizmetlerinin iyileştirilmesi ve bilgi okuyucuların programlarındaki kişiselleştirilmesi için zemin hazırlar.

Yapı

Ölçek, psikolojideki **tutum** yapısını temel alarak, bireyin Bilgi Arama Süreci (BAS) hakkındaki değerlendirici yargılarını ölçer. Bu yapı, genellikle bilişsel (inançlar), duygusal (hissedilenler) ve davranışsal (eylem eğilimi) bileşenleri içerir. Ölçek, bu bileşenlerin bilgi arama eylemine ne ölçüde olumlu veya olumsuz yaklaşımları ortaya koyar.

Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, bilgi arama davranışının kendisi yerine, bu davranışa eşlik eden ve onu yönlendiren subjektif değerlendirmelerdir. Bu bağlamda, ölçek maddeleri, bilgi aramanın zorluğu, faydası ve bireysel yeterlilik algısı gibi alt boyutları yansıtabilir.

Geçerlik

Kaynak referansta belirtildiği üzere, ölçeğin geliştirme çalışması **geçerlik** analizlerini içermiştir. Yapı geçerliği, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı yapıyı (Bilgi Arama Süreci Tutumu) ne kadar doğru ölçtüğünü belirlemek amacıyla Faktör Analizi yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. Bu analizler, ölçeğin kavramsal yapısının ampirik verilerle uyumlu olduğunu göstermeyi amaçlamıştır.

Geliştirme çalışması, maddelerin ilgili alt boyutlara yüklenimlerini ve teorik modelin veri setine uygunluğunu değerlendirerek BASTÖ'nün İngilizce versiyonunun kültürel adaptasyon ve yapısal geçerliğini destekleyen kanıtlar sunmuştur.

Güvenirlilik

Ölçeğin geliştirme çalışması kapsamında iç tutarlılık (internal consistency) yöntemi kullanılarak **güvenirlilik** analizleri yapılmıştır. İç tutarlılık, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne derece tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir ve genellikle **Cronbach Alfa** katsayısıyla rapor edilir. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin birbiriyle uyumlu ve güvenilir olduğunu işaret eder.

Bu güvenirlilik çalışması, BASTÖ-İngilizce Versiyonu'nun farklı ölçümlerde tutarlı sonuçlar üretebilme yeteneğini doğrulamak için kritik öneme sahiptir.

Faktör Analizi

BASTÖ'nün yapısal geçerliğini test etmek amacıyla **açıklayıcı veya doğrulayıcı faktör analizi** teknikleri uygulanmıştır. Bu analizler, ölçeğin kaç boyuttan oluştuğunu (örneğin, Bilgi Aramaya Yönelik Olumlu Tutum, Kaygı, Yeterlilik Algısı vb.) ve her bir maddenin hangi boyuta ait olduğunu belirlemeye yardımcı olur. Faktör analizinin sonuçları, ölçeğin çok boyutlu yapısını desteklemekte ve bilgi arama tutumunun karmaşık doğasını ortaya koymaktadır.

Faktör yükleri ve model uyum indeksleri, ölçeğin teorik yapısının ampirik olarak doğrulanmasında kullanılan temel istatistiklerdir.

Ölçek Yapısı

Test Türü: Geliştirme (Orijinal bir tutum ölçeği nin geliştirilmesi ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi).

Format: 5'li Likert Derecelendirme. (1=kesinlikle katılmıyorum - 5=tamamen katılıyorum).

Mevcut Diller: İngilizce (BASTÖ'nün orijinal Türkçe versiyonu da mevcuttur).

Hedef Kitle: Akademik çalışmalar yürüten bireyler (Öğrenciler, araştırmacılar).

Yaş Grubu: Üniversite ve üstü (Genellikle 18 yaş ve üzeri).

Popülasyon Detayları: Ölçek geliştirme çalışması, genellikle üniversite öğrencileri veya bilgi arama faaliyetlerinde aktif olan profesyoneller üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz-bildirim (Self-report) yöntemiyle uygulanan yazılı veya dijital anket formatı.

Anahtar Kelimeler

ASISP, bilgi hizmetleri, kütüphanecilik, öğrenci tutumları, akademik araştırma, öz-bildirim, bilgi arama süreci.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut değil (Kaynakta belirtilmemiştir).

Kurumsal E-posta Adresleri: nermin.cakmak@atauni.edu.tr (Sorumlu Yazar İletişimi)

Yazma Adresi: Nermin Çakmak (Atatürk Üniversitesi, Türkiye)

Şinler & Ücret ve Test Yılı

Şinler ve Kullanım: Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanım için sorumlu yazar Nermin Çakmak ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Yayın, açık erişim bir dergide yer almaktadır.

Ücret: Ticari olmayan akademik kullanım için genellikle ücretsizdir, ancak yazar onayı gereklidir.

Test Yılı: Ölçeğin geliştirme ve geçerlik/güvenirlilik çalışmaları yayınlandı yılı 2019'dur.

Referanslar

Çakmak, N. & Baysen, E. (2019). An attitude scale for the Information Search Process (ASISP): A study of reliability and validity. *Türk Kütüphaneciliği*, 33(3), 138-164. doi: 10.24146/tk.573756. Makalenin bağlantısı: tk.org.tr.

Bilgi Arama Süreci Tutum Ölçeği (BASTÖ)-İngilizce Versiyonu Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte listelenmemiştir. Maddelerin tamamına erişim için lütfen yukarıda belirtilen akademik referansa veya sorumlu yazarın iletişimi bilgilerine başvurunuz.

Ölçek maddeleri burada listelenmemiştir. Maddeler, 2019 tarihli makalenin eklerinde veya ilgili PDF dosyasında bulunabilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM